

Naturskyddsföreningen i Olofström (NiO)

Föreningens slutsatser kring byggande av skyddsport i Alltidhult inför eventuella framtida översvämningar.

1 Grundläggande resonemang om skyddsporten.

Olofströms kommun, dess kraftbolag och Volvo på orten har föreslagit att man bygger en skyddsport i Alltidhult vid Raslångens utlopp för att förhindra översvämningar på Volvos fabriksområde och i tätorten. Man motiverar bygget med att den skulle förhindra vattenskadorna vid ett **katastrofläge (nr 1)** som teoretiskt skulle inträffa var 10 000:e år. Detta förslag har gått igenom Mark- och miljödomstolens instanser och har nu ett godkännande.

NiO har via en undersökning av **Naturvårdsingenjörerna** tagit fram uppgifter kring detta scenario och kan konstatera att **vid de flödena kommer skyddsporten inte att fylla önskad funktion för tätorten och Volvo**. Vattenmassorna som byggs upp i sjön Halen kommer att överskrida de 13,5 m³/s som enligt ansökan är den kapacitet som Volvo klarar. Vid katastrofflöde 1 beräknas minst 19 m³/sekund lämna Halen. Vart ska de övriga 5,5 m³/s ta vägen?

Med stängd skyddsport kommer Lillån att avvattna Raslångan med ungefär lika mycket som hade runnit till Halen utan skyddsport, (39 m³/s) dvs stora delar av Lillåns vattensystem kommer att drabbas av monumentala skador. Framför allt den sista delen, som sluttar brant ner mot Holjeån i Sibbarpsdalen. Lillåns vattenföring är i normalfallet 0,5-1 m³/s.

NiO har gjort en faktisk beräkning för katastrofflöde 1 på det som kommunen m fl kallar Svens kanal. Vi trodde att en sådan skulle kunna avvattna sjön, även utan skyddsport. Liksom i alternativet ovan, måste vi skrinlägga den planen. Den skulle innebära oerhört stora ingrepp i naturen som skulle skada både Natura 2000 område, sänka grundvattnet och trots det merendels stå oanvänt.

2 NiO: slutsatser kring hantering av översvänningsförebyggande åtgärder i Olofström

NiO anser alltså att man måste **göra beräkningar på andra förlopp**, dvs hur klarar vi av 100-års eller kanske 1000-årsregn eller något däremellan åtminstone. Vi har då valt följande ståndpunkter:

A Bygg ingen skyddsport

B Med en **sjötröskel vid Immelns utlopp** kan man också vidta åtgärder runt sjön Immeln, som gör att **vattnet kan buffras i våtmarker innan de når sjön**. Det gör att översvänningsförloppet dras ut i tiden.

C **Lägg tillbaka stora stenar** i början av Alltidhultsåns inlopp från Raslångan, så att det blir en naturlig fluktuation av vattnet vid olika nederbördsmängder. Med detta vinner man också en naturligare och gynnsam miljö i ån.

D **Gör sjötröskel vid Bökestad**, så att det finns vattenföring i Lillån alltid, men att den begränsas till 5-6 m³/s även vid rejält högvatten. Punkterna C och D måste naturligtvis stämmas av, så att man uppnår denna effekt. Sjön Raslångan har relativt branta stränder överallt, så med stenar i åmynningen kommer fluktuationerna i vattenytan att vara märkbara på höjden, men ökar inte sjöns yta så mycket.

E Gör i ordning passagerna inom Volvos område, så att den gamla åfåran och den f d kraftverkskanalen tillsammans kan avvattna Halen med upp emot 25 m³/s. Detta har bevisligen fungerat vid flera tillfällen tidigare och bör kunna nyttjas även fortsättningsvis.

3 Miljöstärkande arbete i samklang med översvämningsskydd.

De tänkta åtgärderna runt Immeln har delvis redan påbörjats, och det finns förslag på flera. Skapande av våtmarker och översvämningssytor gynnar den biologiska mångfalden och Naturvårdsingenjörerna ser flera möjligheter till att få olika bidrag för ett stort antal sådana och liknande projekt runt Immeln. Denna möjlighet kanske finns även runt Halen.

De naturliga nivåskiftningarna i de tre sjöarna i systemet kommer att klara ett stort antal högvatten med åtgärderna i p 2 och just fasta portar skapar liknande miljöer, som ursprungligen rådde innan vi började rensa, dämna och reglera. NiO anser därför att vårt samlade förslag är mycket bättre än att bygga en skyddsport i Alltidhult utan att vidta andra åtgärder.

NiO kan naturligtvis ge mycket mer detaljerade beskrivningar på de miljöförbättrande åtgärder som också skulle gynna en situation där översvämningar hotar.

4 Katastrofläge 1

Vad tror vi händer om det verkligen kommer ett 10 000-årsregn. Med tanke på vattenmängderna så kommer det att bli mycket stora skador i alla områden närliggande sjöarna, samt framför allt i och kring utloppen. Troligen kommer Halens överflöd att söka sig ner till Holjeån via Karpdammarna. Ett tänkbart alternativ, som en ”säkerhetsventil” vore att påbörja ”Svens kanal” fram till i höjd med Blåsegylet, fast 400 m västerut. Avsluta den där och sen låta eventuellt överskottsvatten leta sig självmant ner genom reservatet till Holjeån vid Rosenfors. Denna sträcka skulle troligen inte medföra några skador på byggnader. Detta skulle då kompletteras med en sjötröskel i Blåsevik som håller Halens max-nivå.

Sammanfattning

- * Bygg ingen skyddsport i Alltidhult, den klarar ändå inte av 10 000-årsregn.
- * Gör i stället tätorten och Volvo säkert för troliga vattenmängder inom 100-1000 år. Dvs mängder vi har möjlighet att klara av.
- * Gör den sjötröskeln i Immeln enligt plan, men komplettera med flera åtgärder i åar och sjöar uppströms Immeln, så att våtmarker och översvämningssytor kan buffra vatten vilket förlänger utflödet.
- * Placera ut stora stenar i början av Alltidhultsåns inlopp från Raslången, så att det blir en naturlig fluktuation av vattnet vid olika nederbördsmängder.
- * Gör fasta sjötrösklar i Bökestad, så att det finns vattenföring i Lillån alltid, men att den begränsas till 5–6 m³/s även vid rejält högvatten.
- * Försök att, kring sjöar och åar, hitta fler åtgärder, som samtidigt gynnar biologisk mångfald eller andra naturvärden och ger en lugnare vattenföring vid extrema högvatten.